

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo.mmm@gov.fi

LAUSUNTO

1/2

Viite: VN/21436/2021

26.8.2022

LAUSUNTO LUONNOKSESTA VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI FOSFORIN KÄY- TÖSTÄ MAA- JA PUUTARHATALOUDESSA SEKÄ VIHHER- JA YMPÄRISTÖRAKENTAMI- SESSA

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausuntoa. Maatalous on Keski-Pohjanmaalla kotieläinvaltaista ja fosforiasetuksen vaikutukset alueemme maataloudelle ovat merkittävät. Asialla vaikutetaan alueemme ruoantuotannon mahdollisuuksiin, ympäristön tilaan ja viljelijöiden toimintaedellytyksiin. Haluamme etenkin varmistaa ruoantuotannon jatkuminen, elinkeinon säilyminen ja kehittyminen alueellamme sekä minimoida toimintamme negatiiviset vaikutukset ympäristöön, unohtamatta maanviljelyn positiiviset vaikutukset. Tilatasolla tämä näkyy käytännössä siinä, että valtaosa tiloistamme ovat sitoutuneet noudattamaan ympäristökiohjelman ehtoja, jonka ehdot ovat olleet fosforin osalta varsin tiukat.

Suomessa fosforin käyttömäärät ovat alentuneet merkittävästi 1990-luvulta alkaen ja viljavuustutkimusten mukaan peltojen fosforivarannot ovat olleet jo vuosia laskusuunnassa. Fosforin taulukkolukujen ja liukoisuuden kiristykset leikkaisivat merkittävästi fosforin käyttömahdollisuuksia. Fosforitasojen ollessa jo tämänhetkisilläkin käyttömäärillä laskussa, asetuksessa esitetyt kiristykset on mahdotonta hyväksyä. Fosforiasetuksen tulee mahdollistaa kasvien satopotentialin hyödyntämisen sekä korkean laadun tuottamisen fosforiluvultaan erilaisilla pelloilla. Asetusluonnoksessa esitetyt rajoitukset ja kiristykset eivät mahdollista tätä enää jatkossa. Fosforin käytön rajoittaminen entistä tiukemmin tulee johtamaan peltojen liialliseen köyhtymiseen, uhkaa kotieläintilojen toimintaa sekä vaarantaa maamme huoltovarmuuden ja ruokaturvan. Asetus tulisi mahdollistaa taulukkoarvoista poikkeamisen kasvin satopotentialin perusteella. Lisäksi tulee mahdollistaa starttifosforin käyttö karjanlantaa käytettäessä.

Sekä säiden että kansainvälisen politiikan epävakauteen tulee varautua järkevästi toteutettavissa olevilla keinoilla, jotta ruokahuolto turvataan. Keskeisiin keinoihin lukeutuu fosforiravinteiden saatavuus. Viljan viljely on mahdollista vain osalla Suomen pelloista, joten kotieläintuotanto on ruuan saatavuuden tärkeä varmistaja. Kotieläinten lanta on ruuan

huoltovarmuuden kulmakivi: sen sisältämät ravinteet, muun muassa fosfori, varmistavat viljan ja muiden viljelykasvien tuotannon myös teollisten ravinteiden saannin vaikeutuessa.

Karjanlantapoikkeus eli mahdollisuus käyttää hieman suurempi määrä lantafosforia peltohehtaaria kohden olisi fosforiasetuksen myötä poistumassa. Karjanlantapoikkeuksen tarpeellisuuden perusteet eivät ole kuitenkaan poistuneet. MTK Keski-Pohjanmaa vastustaa esitettyjä muutoksia karjanlantapoikkeukseen. Muullakin tavoin tulee edistää karjanlannan käyttöä, jotta tämä ruuan huoltovarmuuden keskeinen tekijä säilyisi. Lanta on kiertotalouden arvokas raaka-aine.

Lantapoikkeuksen lopettaminen vaikuttaisi suoraan kotieläintilojen talouteen myös lisäämällä lannan kuljetustarvetta. Pitkään kustannuskriisissä ollut kotieläintuotanto ei kestä tätä lisäkustannusta.

Ehdotetun kaltaisena asetus toimii lannoitemarkkinan kilpailua rajoittavana sääntelynä. Asetusta noudattaakseen viljelijän on käytettävä huomattavasti useampia lannoitelaatuja erilaisilla ravinnesuhteilla kuin nykyisen asetuksen voimassaollessa. Täten lannoitemarkkinoilla pitää olla tarjoajalla, eurooppalaiseen yleiseen lannoitevalikoimaan verrattuna, huomattavasti laajempi tarjoama räätälöitynä taulukkoarvoihin. Markkinan pienen koon sekä sijainnin huomioiden, sekä vahvan keskittymisen, on epätodennäköistä, että uutta kilpailua syntyy jos monimutkainen asetus taulukoineen hyväksytään. Ympäristönäkökohditiin vedoten ei tulisi rajoittaa kilpailua lannoitemarkkinoilla.

Asetusluonnoksessa on mukana myös yhdyskuntarakentaminen. On väärin, että viherrakentamiseen kaupunkialueilla sallitaan moninkertaiset vuotuiset fosforilannoitusmäärät, kuin ruuantuotannossa. Tavoiteltu kiertotalous ei toteudu, kun arvokas ravinne hukataan alueelle missä ei korjata satoa, sen sijaan että ravintoaine tulisi hyödynnettyä ruuantuotannossa. Viherrakentamisen löysillä rajoilla käytännössä hidastetaan fosforin jatkokäsittelyn kehittämistä.

MTK:n keskusliiton antamaan lausuntoon voidaan yhtyä.

MTK Keski-Pohjanmaa

Jan-Ove Nyman
Toiminnanjohtaja